

Galesia Ripia Agaa

Aba ripia Yesuna agaa ratisimi onaare Juda onaa yaade. Yapare oropere Yesumi Aposel Pol-me pa ruru onaanu agaa lakenalo mea rapaasa. Go pa onaa page Yesuna ruru onaa pirisimi raburi kedaa adaa meda opisa. Abare go rurumiri Moses-na rekena agaa mo Juda aanumi pisimi-rupa naratisimi. Gore nimu Kristen pirisimi raburi Moses-na rekena agaa ratalimi yapae dia yapae loa Pol-me go buk-para agaa tu repaasa.

Aa medalomame go onaanuri Juda aanumi pisimi-rupa nimuna yogane kepenalo lakesimi. Goa pua Moses-na Rekena Agaa medaloma page ratinalo pisimi. Yapare Pol-me dia sa. Nipumi goa sa: Niaame Yesu Krai madaa kone rulaema rabu niaa Gote-na ini-agaane epe redepone onaa pima. Goa pua niaa epe kagaa pirape yae mema sa.

Juda onaa medaloma mo Galesia su-para pua Kristen onaa Moses-na rekena agaa ratinalo mo-geasimina paaya. Pol-me go remaa pagoa go pepa Galesia onaa re-para tu rapaasa. Gore nimuna kone rulae yae-para nimuna pianu wala maredepo yatalo tu rapaasa.

Riri-nanere Pol-me gupa sa: Gote-me ni Aposel kogono panolo madaa mea sa. Nipu aa medana raana narate sa. Gote-me nipu epe agaa namakuaae onaa epe agaa lakenalo mada misa. Oropere Pol-me gupa sa: Onaanu Yesu Krai madaa kone rulaemere nimu Gote-na ini-agaane

redepone onaa pimi. Go pepana pora po agaa re gupa: Yesu Krai-me niaa esepeaasa raburi Holi Spirit-mi niaana pora maredepo yaaya. Goa pua niaame yagonu-para epe ae pema.

Robonu gupa adamina:

Ora kogono aa-na ora agaa ria (1.1-10)

Pol-me kogono pinalo Gote-me nipu mada misa (1.11-24)

Kogono aa medalomame Pol lo roba kasimi (2.1-10)

Pol-me Pita agaa mana lakesa (2.11-14)

Onaa Yesu madaa kone rulaasimi rabu kagaa kone misimi (2.15-21)

Rekena agaa madaa agaa lakesa (3.1–4.20)

Ona Sara-para Hagar laapo saa agaa lakesa (4.21-31)

Holi Spirit-mi niaa marekaaya (5.1–6.10)

Yesu-na repena polopea madaa omesa-na re-maa lakesa (6.11-18)

Pol-me Galesia su-para o taape pepa tisa

¹ Ni Pol-re onaa medame kone sua ni aposel kogono aa-rupa namadamisimi. Dia, pare Aapa Gote-me Yesu Krai matmat-para marekaasa-daa nipu lapome ni aposel kogono aa mapiraasipi.

² Nina amenu niaame go Galesia su-para kiriti piri onaanu-para epe-rupa piralepa lo o taatema.

³ Niaana Aapa Gote-para niaana Aa Mudu Yesu Krai-para go lapome nimina pu robaa-para epe kone page kuma pi kone page gua nimi raba mealipi. ⁴ Krai-me niaana Aapa Gote-na agaa waru pagoa Aaaraana bina kone kogono pisa. Niaare abia go su amaa pirua waea pi onaa raapu

pima. Goa pea pare nipumi niaa go su-para wala mulalo nipuna rana madaa epa omesa. ⁵ Goa pisa-ga niaame Gote-na bi oro yaalo minasaamina. Go ora.

Gote-na epe agaa padane ia

⁶ Go nimimi peme kogono madaare ni pururumi omoa pogolasaasu. Gote-me epe kone sua nimi odo omoa Krai me rapasare nimi nipuna si wanenu-rupa mapiraatalo pisa. Goa pisa pare nimimi aipapulu nipu gimoa nimimi pa epe agaa rado meda rateme. ⁷ Goa peme pare Gote-na epe agaa rado meda naia. Dia, pare onaa medalomame nimina kone yolo mabebolatalo ini ritimi. Go rabu Krai-na epe agaa mea pereketalo ini ritimi. ⁸ Goa peme pare nimu-para niaa-para yaa-para piri ensel meda-para nimi epe agaa rado meda-rupa mogealimi-daare niaa rayo ora wae repena sulaa-para piralima. ⁹ Abade nimi lagiawade pare abia wala apo lagiialo-daa: Gore pa onaa medame niaana aba lagisimade epe agaa go-rupa napagalimiri gore mo onaa nimu wae repena sulaa-para palimi.

¹⁰ Abia neme go lagiialo agaare pa onaanumi ni madaa epe kone inalo nalagialo. Dia, pare Gote-me ni madaa epe kone inalo lagiialo. Gore neme onaa omeme paluame nato. Dia, neme onaa pa omeme paluare gore ni Krai-na kogono aa-daa napi.

Pol nipu aposel kogono aa-rupa mapirisana remaa

¹¹ Gore naa ame baaninu-ya, nimi-para la-gialo. Neme go epe mogeasude agaare pa aan-umi natemedede-rupa sude. ¹² Go page pa onaa medame ni nalagisa. Go page pa onaa medame ni namogeaasa. Ora dia yapare Yesu Krai nipumi ni penaame paa mea waasa.

¹³ Abade neme Juda aanu madaa pisude re-maa nimimi aba pagemedede. Go rabu nemere odome naome su pare Gote-na disaipel onaa wae kedaanu mea kaloa nimu rayo mabebolaasude.

¹⁴ Gore neme Juda aanuna lotu mogeaawa niaana Juda akuanuna kone puri waru paloa mogea-sude. Go rabu Juda aa yagonuna konere neme ora rabuaasude.

¹⁵ Goa pisu pare abade nina amame ni na-madisa raburi Gote-me ni nipuna kogono panolo epe kone sua ni mada misa yaa. Goa pua nipumi nipuna kogono panolo yaasa. ¹⁶ Goa pua nipuna Si ni mea waasa. Goa pua nipuna Epe Agaana pa su rayona pimi onaa rado rado rayo-para lakelanolo mea waasa. Gote-me nipuna Si ni mea waasa raburi neme aa medaloma agaa namisu. ¹⁷ Go page aba aposel pirisimi aanu Jerusalem su-para na-adola pisu. Dia, pare ni Arebia su-para pua piruare oropere Damaskus su-para wala pisu. ¹⁸ Orope maali repo patinaloa ni so Jerusalem su-para pua Pita agaa laketa pisu. Nipu raapuri yapi laapo pirisipa. ¹⁹ Go raburi neme aposel kogono aa rado meda na-adesu pare Aa Mudu-na ame Jems go aa padane-ma adesu. ²⁰ Go agaa abia nimi pepa madaa tua epenalore Gote-me ni adea-ga gore neme nimi namakiraayo.

²¹ Oropere ni Siria Silisia su lapo-para pisu.
²² Goa pisu pare Judia su robo ru-nane lotu ada-para kiritae Krai-na onaanumi naa bi pagesimi pare nina ini agaa-para waru na-adesimi. ²³ Goa pua nimumi pa onaanuna remaa padane gupa pagesimi: Abade nimu tulalo asapisade aare aba apo mabebolatalo pisade epe agaa mogeaaya page simi. ²⁴ Gote-me ni madaa goa pianu remaa pagesimi-pulu nimumi Gote-na bi minasaasimi.

2

Aposel aanu medalomame Pol raapu kone padane-para isimi

¹ Abade maali 14 popenaloa ni Barnabas raapu Jerusalem su-para wala pisipa. Neme Taitus page niaa repo pisima. ² Gore Gote-me ni agaa mea lagisa-pulu ni pagoa pisu. Ni aa mudu agu raapo ado kiritisu-pulu neme ruru rado piri onaanu-para epe agaa mogetode remaa lakesu. Goa pua nina mogeasu agaa abade pisude page abia page kogono namaoyaalialo nimu agaa lakesude. ³ Taitus ni raapu piri-sipa pare nipuna adaarere Grik aa piri-sipa. Nipu kimisu aa yapare kiritae aanumi nipuna yogane kepeape agaa mana nalagisimi. ⁴ Goa pisa pare ora makirae ame niaana amenu medaloma kudiri pua padane-para epa odobasimi. Nimu kudiri pi kone sua niaa piri-para epa odobasimi. Nimuna kone-mere niaa Yesu Krai raapu epe-rupa piruaemadaa go kone adolalo ipisimi. Nimumi niaa Juda aanuna rekena agaa ratamonalo adolalo

ipisimi. Go rekena agaa nakuralima-daare nimumi niaa rekena agaana rolo-para mapiraalimi kone isimi. ⁵ Goa pisimi pare niaame Taitus-na yogane kepena pi-daa ora nasima. Dia, niaame nimuna agaa ogesi-daa pagola pisimare nimimi page yogane kepene kone sua ora epe agaa mada napagalimi.

⁶ Goa pisimi pare nimuna aa mudu medalomame kagaa agaa mana meda nalagisimi. Gore nimuna bi rado radore nemere pa yada kone nai pare Gote-mere aa mudununa bi madaa pedo raana naomea. ⁷ Ora dia, Gote-me ni ruru rado-para epe agaa lakelanolo mea rapasa-daa adesimi. Abade Gote-me Pita Juda ruru piri-para mea rapaasa-rupa ni ruru rado onaa piri-para mea rapaasa. ⁸ Gore abade Gote-me Pita Juda aanuna rikiraana kogono pinalo puri kasa-rupa ni page Gote-me ruru radona rikiraana kogono panolo puri gisa. ⁹ Gore Jems-para Pita-para Jon-para nimuri lotu surubape aanu ya-pulu nimumi abade Gote-me ni kogono mea gisa-daa adesimi. Gupa adesimi-pulu nimumi Barnabas saana ki misimi. Niaare ora padane ame baaninu piramona simi. Barnabas saa lapo pa ruru radona rikiraana pua kogono pisipa. Goa palipa pare nimuri Juda aanuna rikiraana kogono pamina sima. ¹⁰ Nimumi go agaa padane-rupa agu lagisimi: Niaamere naraame ome onaanu-para kone adaapu waru samina simi. Go konere neme ora raaname omoa oro yaalo go madaa kogono puri paloa pe.

Pol-me Pita-na wae yae penaame maopapaasa

¹¹ Gore Pita Antiok su-para ipisa raburi onaanuna ini agaana agaa mana lakesu. Nipu wae kone isa rabu goa pisu.

¹² Abade Jems-na ruru medaloma naipisimi rabu Pita-me ruru radonu raapu eta aba nisa. Goa pisa pare niaana rikiraanare Juda medalomame ruru rado aana yogane kepetalo kone waru isimi-pulu Pita-me nipuna yagonu madaa paalame omesa. Go rabu nipumi wala ruru rado raapu gimoa eta nanao pa pirisa. ¹³ Goa pisa rabu Juda aanu medalomame page paala omoa Pita makirae kone isimi. Goa puare nimuna makirae konemere Barnabas-na kone page yola pisimi. ¹⁴ Gore nimumi epe agaana pora epe-rupa nakurisimi-daa nimu rayona ini agaana Pita-para gupa lakesu: Nere Juda yapare nena konere su rado-para onaanuna kone madaa aposel su. Goa pea-pulu akeane neme ruru rado-para Juda aanuna pora kuralepape lo lakelae pae su.

Onaa rayome Yesu kone rulalimi-daare go onaanumi oro yaalo epe-rupa piralimi

¹⁵ Ora abade niaa Juda ruru madisimi rabu ora pa pupitagi nape ruru rado-rupadaa namadisimi. ¹⁶ Goa pea-ga onaa medame rekena agaa ratalia-daare go madaa Gote-na ini agaana redepe ne onaa-daa napitia. Dia, pare onaa medame Yesu Krai madaa kone rulalia-daare go onaa padanere Gote-na ora redepe ne onaa tea. Goa pea-ga niaame Yesu Krai madaa kone aba rulaema. Go Krai madaa kone rulalima

raburi Gote-na ini agaana redepo ne onaa piru-aema. Goa pua rekena agaa kurape kogonodaa dia. Onaa medame rekena agaa kuritalo palia-daare go madaare Gote-me nipu redepo ne onaa-daa natea. ¹⁷ Pare pa agaa meda lagialo: Niaame Kraais madaa kone rulaawa redepo ne onaa piralima rabu niaame Moses-na rekena agaa napagalima-daare ake palia ya? Go rabu Kraais-me niaa pupitagi manainalo lamina ya? Ora dia niaame goa mada natema. ¹⁸ Dia, pare neme Juda aanuna rekena agaame niaa oro yaalo mapiraaina agaa gimisude pare go agaa wala makibumaalua go kone ora o ta. ¹⁹⁻²⁰ Juda aanuna rekena agaamere ni oro yaalo kagaa pirape kone nagisa-daa naratisima. Dia, Gote-me ni lagialia-rupa paluame pi. Nina abana kone Kraisme repena polopea madaa rua omesa-pulu nina bipa-daa kone nai. Dia, pare abia Kraais nipu nina pu robaa-para pirina abia su amaa pima rabu Gote-na Si madaa kone rulaawa piramina. Gote-na Simi ni odome omesa-pulu nipu ni madaa omesa. ²¹ Goa pisa-ga neme Gote-na epe raba meape kone mada namea rubalua. Dia, pare rekena agaame onaanu mada maredepo yaata peare gore Yesu nipuri pa amaa omesa.

3

Pol-me rekena agaa-para kone rulae yae laapo madaa agaa lakesa

¹ Galesia onaanuri nimi maeyae onaa-rupa pimi. Yesu Kraais aba nipu repena polopea madaa tu mudiasimi remaa nimimi waru pagesimide.

Abiare nimiri ake koneme mabebolaaya? ² Neme nimi-para agaa mealo: Nimimi Gote-na Holi Spirit misimi raburi gore akepu misimi ya? Nimimi rekena agaa pagoa misimi pare epe agaa pagoa kone rulae yae misimi ya? ³ Ora nimi maeyae-rupa pimi kone salo. Nimimi abade rip-imasimi rabu Holi Spirit-mi nimi puri gisa. Gore abiare nimina rekena agaame kogono pubalimi ya? ⁴ Abade nimi epe agaa madaa kedaa pi yae misimi rabu gore nimimi go kedaa raapu kone pa misimi ya? Ora dia kone salo. ⁵ Gore agaa wala meanowa: Gote-me nimi Holi Spirit-na puri gua napiaa kogono nimina rikiraana pisa. Gore nimimi abade epe agaa pagoa kone rulasimi-pulu goa pisa. Nimimi rekena agaa pagoa peme-daa Gote-me go madaa kone naisa.

⁶ Abraham-na remaare Gote-na buk-mi gupa ta: Abraham-mere Gote kone rulasapulu Gote-me go kone adoa ne ora epe redepo ne aa sa. ⁷ Pagalepa. Goa pisa-pulu onaa medalomame Gote-na epe agaa pagoa kone rulaeme onaanuri gore nimu Abraham-na si wanenu piralimi. ⁸ Abade Gote-me ruru rado medanu page go agaa adalimi kone isa. Oropere ruru rado piri onaanumi Epe Agaa madaa kone rulaawa epe redepo ne onaa piralimi-daa aba adesa. Gupa adesapulu abade Gote-na Epe Agaame Abraham-para lakesa-rupa Gote-na agaa i buk-mi gupa tu isa: Abraham, ne madaare Gote-me su rayona piri onaa epe puri mea mapiraalua sa. ⁹ Goa lakesapulu onaanumi Abraham-rupa kone rulaemere nimumi epe puri padane-rupa mealimi. ¹⁰ Yapare onaa rayome rekena agaa ratulalo piri onaanuri

wae kedaa mealimi. Gore Gote-na agaa i buk-mi gupa ta: Gote-na rekena agaa i buk madaare onaa rayome go rekena agaa rayo napago kiriteme-pulu nimu ora wae kedaa mealimi ta. ¹¹ Gote-na agaa i buk medame gupa ta: Onaa rayome kone rulalimiri Gote-me go onaare epe redeipo ne onaa loa oro yaalo mapiraalia. Goa palia-pulu onaa medame rekena agaa pagoa kuralia-daare Gote-me go onaare epe onaa pi-daa ora natea. ¹² Rekena agaare kone rulae yae-daa dia yapare kogono pape kone yaade. Gote-na agaa i buk madaa wala gupa ta: Onaa medame rekena agaa ora rayo pagoa ratalimi-daare gore nipu go-rupa oro yaalo mada piralia ta.

¹³⁻¹⁴ Gote-na epe puriri nipumi Abraham kasare Yesu Krai-me ruru radonu page mea kasa. Krai-me niaa madaa omesa-pulu nipumi rekena agaana kedaa rua niaa mea esepeasa. Go kedaa madaare Gote-na agaa i buk-mi gupa ta: Onaa meda repena polopea madaa tu mudialimiri gore nipu wae kedaa mealia ta. Goa pea-ga niaame Yesu Krai madaa kone rulaawa abade Gote-me lakesa-rupa Holi Spirit meamina.

Rekena agaame Gote-na pogatu pirape agaa mada namea rubalia

¹⁵ Gore nina ame baaninu, neme pa kone meda madaa remaa lagiano. Aa lapome nipu oyae meda madaa agaa padane loa goa papana tepe-daare kone mada naperekealipi. Go page aa medame apo plane agaa madaa rado meda mak-ibumaawa agaa mada narasalia. ¹⁶ Gore Gote-na pogatu pirape agaame Abraham-para nipuna

orope sinu-para lakesa. Go agaare Gote-me Juda rayo madaa nalakesa pare aa padane madaa lakesa. Gore nena naaki padane sade-pulu go naaki-rupare ora Krai yaade. ¹⁷ Nina agaana re-re gupa: Abade Gote-re ora agaa loa kogono palua-daa ora palua sa. Gore wala orope maali 430 patinaloa rekena agaa mea ipisa. Gore orope ipisade rekena agaamere Gote-na pogatu pirape agaa mada narasalia. Go rekena agaamere Gote-na paliade yaenu mada nabebola talia. ¹⁸ Gore Gote-na giape konere rekena agaame mea gialia yalore niaame pogatu pirape agaa mada nameal-ima. Pare Gote-me ora agaa lakesa-pulu nipumi Abraham-para apo pogatu pirape agaa mea kasa. ¹⁹ Gore Gote-na pogatu pirape agaamere Abraham aba misa-pulu akeane nimu rekena agaa wala mealimi ya? Gore Gote nipumi onaanu wae yaenu penaame inalo mea waatalo pisa. Goa pua nipumi rekena agaa makibuma Krai mea epena kasa. Go rekena agaare Abraham-me naaki Yesu madialiade di dia naloa gimisa. Go naaki madaare abade Gote-me agaa loa palua mea pisa. Go rekena agaare ensel-numi mea ipua lakesimi. Goa puare nimumi rikiraana ae aa Moses kanaloa Moses-me onaanu mea kasa. ²⁰ Pare Gote-me pogatu pirape agaa Abraham kasa rabu rikiraana ae onaa-para ensel-para meda-parame namea rubisimi. Dia Gote nipuna padanere ora pia.

Rekena agaamere niaa Gote piri-para mea polalo pora waata

²¹ Gore rekena agaame Gote-na ora pogatu pirape agaa meda rabuniaalia ya? Ora mada dia.

Yapare rekena agaa medame niaa oro yaalo eperupa mada mapiraalia-daare Gote-me go rekena agaa padane mada gisa. ²² Goa pea pare abia Gote-na agaa i buk-mi gupa ta: Wae koneme onaa rayo rigitisade ta. Goa pea-ga niaa rayome Krai madaa kone rulamina. Niaame goa palima rabu Gote-na ora pogatu pirape agaa mada mealima.

²³ Abade kone rulape di naopapasa raburi rekena agaame niaa kalabus ada piri onaarupa mea adisa. Niaa mea adisa pare niaame orope Krai madaa kone rulatabenalo pirisimi rabu rekena agaame raba misa. ²⁴ Go rekena agaamere niaana tisaa-rupa surubisa. Niaa gupa raba mua Krai epenaloa nipu madaa kone rulatalo pirisima. Kone rulaema rabu Gote-me niaa epe onaa tea. ²⁵ Yapare abiare Krai-me kone rulae kone mea ipisana-daa rekena agaare niaana tisaa-rupa go agaana rolo-para mada napiralima.

Kone rulae yaeme niaa Gote-na si wanenu-rupa mapiraalia

²⁶ Nimi rayome Yesu Krai madaa kone rulaeme rabu Yesu raapu nimi rayo Gote-na si wanenu mada piralimi. ²⁷ Nimi onaanuri abade baptais misimi rabu nimimi Yesuna mamina-rupa maraaeme. ²⁸ Abiare Juda onaanu-para Grik onaanu-para ora rado dia yaade. Goa pua niaa rado kone nasalepape. Go page kogono madaa adini aanu-para pa esepene aanu page niaa rado kone nasalepape. Go page aanu-para onanu-para kone rado rado nasalepape. Dia, pare abia niaa Yesu Krai raapu pima-ga niaa rayo page ora padane-rupa pima. ²⁹ Goa pea-ga nimi Yesuna

ruru onaa-rupa pimiri gore nimi Abraham-na madini si wane-rupa page pimi. Goa pea-ga abade Gote-me Abraham madaa agaa goa palua sadeae pisa-pulu nimimi page mealimi.

4

Yesuna kogono mada Gote-na si wane pima

¹ Nina agaa medare gupa: Naaki medame nipuna Aapana moae yaenu rayo mealia pare nipu pena naaki ogege aa raburi nipu pa aaraana kogono naaki aba piralia. Goa palia pare orope nipuna aapana moae yae rayo surubalia. ² Gore nipu ogege aa pirina nipuna oyae surubape aanumi nipu waru surubalimi. Gore nimumi surubama puare Aapame abade mea robo isa yapi di madaa pua gimalimi. ³ Go-rupa page go naaki-rupare Yesu abi naipisa rabu pirua niaa go su yaa lapo surube remonuna kogono pa pirisima. ⁴ Pare Gote-me nipuna kone sua rabu nipuna naaki su amaa mea epenasa. Oname nipu madinaloa Juda aanuna rekena agaana rolo-para pirisa. ⁵ Gore niaame Juda aanuna rekena agaa pago pirisima-daa nipumi niaa raba mulalo ipisa. Goa pua nipumi niaa esepenaloare Gote-na si wane-rupa mapiraasa.

⁶ Goa pua nipuna si wane-rupa piruaema-pulu Gote-me nipuna sina Holi Spirit niaana robaa-para mea gisa. Nipu epa pirua go-rupa Aapa*

* **4:6:** Pol-me gupa lakesa: Holi spirit nimi madaa piame Aapa yata rabu nimimi Gote makuaaeme sa. Hibru agaana ame-rupare Arameik agaa simi. Go agaa madaare page AAPA-ya simi. Go agaare Yesu-na adaa agaa padane agaa.

Gote tea. ⁷ Goa pea-pulu abia nimiri pa kogono madaa adini aa-rupa napimi pare nipuna si wanenu pimi. Nimi ora Gote-na si wanenu ya-pulu ora Gote-me si wanenu kalape yaenu gاليا.

Pol-me Galesia onaanu titame omesa

⁸ Ora abade nimimi Gote pia kone naisimi pare nimimi pa remonuna kogono adini aanu-rupa pirisimi. ⁹ Aba gupa pirisimi pare abiare nimimi Gote ora ademe. Yapare Gote-me nimiri aba adea-ga akeane wala su amaa wae kone sua apo puri napane remome surubenalo piralimi ya? Ora nimuna kogono adini aa-rupare akeane wala pirua pagalimi ya? ¹⁰ Oro yaalo nimimi Juda aanuna kagaa yapi di adolalore pa di meda-para maali rabu adolalo peme. ¹¹ Goa peme-daa neme nimi-para kone adaapu sua ni paalame ome. Go nimi madaa neme pe kognore pa pua etapalia kone i.

¹² Gore ame baaninu-ya, nimimi niaa kone padane-rupa samina. Gore niri aba nimina kone mua nimi-rupa abia go pi-daa. Nimimi abade ni-para waea meda napisimide. ¹³ Nimimi adesimide. Abade ni yaina omesu rabu neme epe agaa meda nimina rikiraana epa lapedepe-sude. ¹⁴ Abade nina yoganere puri napabisa pare nimimi go adaa kogono madaa ni masaa narilasimide. Dia, pare nimimi ni misimide raburi gupa Gote-na ensel-rupa page Krai Yesu meape-rupa ni misimide. ¹⁵ Go raburi nimi raaname omesimide pare abiare nimi ake peme? Neme nimina aba pisimide epe kone-rupa madaa lagialo. Abadere nimina ini rasita pisimi yaalore

gore ni gula pisimi. ¹⁶ Ake ya? Abia ora agaa lagialo-daare nimina iaa-rupa piralua ya?

¹⁷ Ora aa medalomamere nimi omeme peme pare nimuna wae kepo ru-nane mapiraatalo peme. Goa puare nimimi nimuna agaa pago piraliminalo makuaawa peme. ¹⁸ Gore pa onaanumi-para epe kone sua omeme palimi-daare gore epe ta. Goa pea pare nimimi oro yaalo omeme palimi palo ni nimi raapu piralua rabu nimumi go konere mada gimalimi kone salo. ¹⁹ Gore nina nogo naakinu ni nimi madaa radaa gupa pia. Onanumi naaki maditalo masaa nalade-rupa radaa pia. Go radaa no piralo-ga Yesu Kraisi-na konere nimina robaa-para waru rulatabaliade rabu go kone pu dia yalia. ²⁰ Abia nimi raapu meda napiralo-pulu ni odo waru pia. Nimi raapu piraluare neme nimi agaa rado meda lagialua. Abia nimina konenu madaa neme kone adaapu salo pare neme akepu raba mealua palo ni maarea.

Hagar-para Sera laponaa saa agaa

²¹ Nimi onaanuri rekena agaa pagoa go agaana rolo-para piritalo peme-daa abia ni agaa gupa mealua: Nimimiri Moses-na rekena agaa madaa tisa aanuna agaa waru pageme ya? ²² Go madaare Gote-na agaa i buk-mi gupa ta: Abraham-re naaki lapo madisa. Goa pisa rabu pa kogonome adini oname naaki padane madinaloa nipuna oreme meda madisa. ²³ Goa pisa pare pa kogonome adini onana naakiri gore niaa nona plane madisa. Goa pisa pare nipuna mupaa oreme madisa naaki gore Gote-raapu pogatu

pirape agaa lakesa-pulu go naaki madiasa. ²⁴ Go remaa madaare re gupa niminaatepape: Apo ona Hagar-re nipu kogonome adisa-pulu Moses-na pogatu pirape agaame onaanu mea pogatua adisa. Goa pisa pare ore meda esepene pirisapura Gote-me pogatu pirape agaame onaanu ode mapiraaya. Go aba ripia pogatu pirape agaare Gote-me Sainai Rudu madaa mea kasa rabu Moses rekena agaa waria kasa. ²⁵ Go Sainai Ruduri Arebia su-para aasa. Go Ruduri ora Juda onaanuna adaa adaare Jerusalem su-para nona plane. Go Juda onaanu pa kogonome adini onaanu-rupa pirua si wanenu page gupa pimi. ²⁶ Goa peme pare so Jerusalem su rado meda yaa-para aayare Moses-na rekena agaana rolo-para napua ia pare niaana loa sae su aaya. ²⁷ Gote-na agaa i buk-miri saa agaa meda gupa ta: Go oname nipuna robaa-para kaapu sa-daa nogo naaki namadisa. Pare abia raana omape. Go ona aba nogo naaki radaa napina namadisi pare abia raaname omea-ga epe-rupa yalape. Go ona aani gimena pa pimir nogo naaki adaapu madialia. Aani piri onaanumi nogo naaki gorupa mada namadialimi ta. ²⁸ Amenu, nimir Gote-me nipuna pogatu pirape agaana rolo-para madisa Aisak nona plane padane-rupa nipuna si piramonalo pea. ²⁹ Hagar-na siri niaa-rupa madisade naakimiri Aisak kedaa kasa. Go nona pianere Holi Spirit-na purimiri Aisak madisapura abia page pa madini onaanumi niaa kedaa gialimi. ³⁰ Pare Gote-na agaa i buk-miri ake ta ya? Gupa ta: Go pa kogono madaa adini ona-para nipuna si page nipu ratu rubamina ta. Gore go

pa kogonome adini onana naaki pa akepaloa piri naakimi aaraana moae yaenu mada namealia ta.
³¹ Gore goa ta-ga niaare pa kogono madaa adini onana sinu-daa dia pare niaare espene onana sinu-rupa pima.

5

Niaare ode akepaloa pimi onaa-rupa piramina

¹ Gore Krai-me niaa akepaloa ode mapiraaya. Goa pisa-pulu niaa akepaloa ode onaa-rupa piramina. Goa pea-ga nimiri puri waru paboa pirua adalepape. Gore onaa medalomame rekena agaame nimi wala aditalo palimi-ga waru adalepape.

² Pagalepa. Niri Pol-me lagialo. Nimina yogane kepetalo palimiri gore Krai-me nimi mada naraba mealia. Ora dia. ³ Wala apo lagialo. Nimiri nimina yogane kepetalo palimi-daare gore nimumi rekena agaa rayo page pagalepape. ⁴ Pare nimimi rekena agaa pagolalo palimi raburi Gote-me nimiri ora epe redepo ne onaa natea. Dia-ga nimimi goa palimi-daare nimimi Krai gimolalo agu peme. Gote-na epe raba meape kuma pi kone page go rabu gimeme. ⁵ Pare Holi Spirit-na purimiri niaa raba minalo Gote madaa kone rulamina. Goa pua niaa Gote-me epe redepo ne onaa mapiraalia ⁶ Gore niaa Yesu Krai raapu pirua nipuna agaa pagoare go yogane kepeape palo nakepeape agaare ora pinawa. Goa pea pare niaamere pedo pua raaname omape kone salima rabu niaana kone rulape kone puri mapalaalia.

⁷ Abadere nimi epe-rupa Gote-na raana ome pora pamisimide. Gore aapimi pora rado mea waasa-daa epe agaa wala gimisimi ya? ⁸ Gote-me nimi yaasare nipumi pora rado meda mea waatalo nayaasade. ⁹ Aanumi saa agaa meda gupa teme: Bret ma-adaa yaape yis ogepusi suare bret rayo ma-adaa yaalia teme. ¹⁰ Niaame Aa Mudu raapu piruaema-pulu neme nimi epe-rupa piramina kone rulaayo. Nimimi page go nina kone mealepape. Goa pua nimimi kone rado rado nasalepape. Mo nimina kone mea mabebolaaya aare neme nipu madaa kone narulaato pare mo nipuna waeanu madaare gore nipu kedaa ora mealia.

¹¹ Gore nina ame baaninu-ya, nimi agaa mealo. Pa ona medalomame neme yogane kepeape agaa pa mogeaaya teme. Gore goa to-daare akeane ni kedaa geme pae? Gore neme agaa go-rupa to-daare gore repena polopeana agaame onaana kone nabebolalia. ¹² Gore mo nimina kone mabebolape aanuri nimumi go nimuna yogane ora kepe rubalepape. Goa pua surake page mu pae aanu pirina kone salo.

¹³ Amenu, nimiri abade Gote-me nimi pa ode piramina kone sua nimi mapiraasa. Yapare nimimi esepene kone salimi rabu abana konemere nimi surubalia-ga waru adalepape. Gore nimimi epe pedo pi kone sua nimina amenu raba mu surubalepape. ¹⁴ Gore rekena agaa rayona re-re agaa padane-para ia-daa lagialo: Neme nena yogane pedo pe-rupare onaa medanu raapu raana omoa pirape. ¹⁵ Yapare nimimi nimina rikiraana ratu yawaama pua yana-rupa pirua yada pu

piralimiri nimi waru adalepape. Nimi rayo mao yaawa bebola piralimi.

Holi Spirit-na kone-para abana lo robaa laponapea

¹⁶ Nina agaare go-rupa: Nimiri Holi Spirit-na kone ratua pamualepape. Nimimi goa palimiri abana kone mada gimalimi. ¹⁷ Gore niaana abana konemere Holi Spirit rabuaniaatalo pea pare Holi Spirit nipumi page abana wae kone rabuaniaatalo pea. Goa pua nipu lapore iaa-rupa pipi. Goa pea-pulu nimimi pa kone sua pulalo pemeare mada napalimi. ¹⁸ Holi Spirit-mi nimi pora mea waatea-daare nimi Moses-na rekena agaana rolo-para napiralimi.

¹⁹ Yapare nimimi abana koneme pora mea waatea-daare ona paake rume wae pugu pi kone su pu robaa-para wae kone rekoa gupa palimi. ²⁰ Go rabu makirae wae remonuna bi minasaawa romo malu pu peme. Go page iaa aula pirua yada marekaawa udipa kone su ratu yawo oyae meda adoa epame omo peme. Go abana konemere amealu aaraalu page ruguta. Go page onaanu-para rurunu-para laapo wae kone sua rugulala pu gupa piruaeme. ²¹ Go rabu nimimi onaa medana oyae pa mu ipa bia no wae yaasa lo maeyae kone page kone rado rado sua go-rupa peme. Abade neme nimi lagisude pare abia page wala go lalo: Onaa rayome go-rupa waea palimiri Gote-na Surube Su-para mada na-adalimi.

²² Yapare Holi Spirit-mi kone guaaya-ga goa pipape. Onaanumi nipuna kone muare pedo pi kone su raana omoa pirua kuma pi kone su

pawa epe-rupa piralimi. Go page epe kogono padane pu piralepape. ²³ Go rabu nimimi pawasi kone epe-rupa sua piralimi rabu abana kone rabuaniaalimina. Go epe konenu imiri rekena agaa mabebolaatea pi-daa natema. ²⁴ Yesuna onaa ruru rayome nipu raapu nimuna abana konenuri repena polopea madaa tisimide. Goa pisimi rabu oyae epaame ome kone-para oyae meape kone-para go rayo repena polopea madaa mea tisimide.

²⁵ Holi Spirit-mi niaa epe puri guaaya-pulu nipumi niaana kone rayo page waru surubolalo pea. ²⁶ Goa pea-ga niaame rope ne kone nasamina. Goa pua niaame amenuna pu robaa-para wae kone namaawa udipa kone page nasamina.

6

Niaana amenu raba mua nimuna kedaa riamina

¹ Gore nina ame baaninu, nimimi aa medana waea pina adalimiri gore nimi Holi Spirit mua pimi aanumiri nipuna kone pawasi wala maredepo yaatapape. Goa palimi rabu Satan-me nimi page ko talia-ga nimina kone waru surubalepape. ² Nimina ame baaninu raba mua nimuna kedaa nimimi mea riaalepape. Goa puare nimimi Kraisona agaa mana pago kiritalimi. ³ Yapare pa aa medame ni Aa mudu kone salia-daare nipumi maeyae kone ia. ⁴ Onaa rayome nimina kone adoa epe ta palo o ta palo rumaatepape. Gore nipumi epea palia-daare nipumi raaname omalia. Goa pua epea palia-daare nipumi pa onaa meda raapu kogono pua adena kone nasalia.

⁵ Onaa rayome nimuna peme kogono mada kedaa rialimi.

⁶ Aa medame Gote-na agaa madaa tisaa pi tea-daare pa piri onaanu page nipu tisaa-rupa wala pirua nimu moge riaalia.

⁷ Yapare nimimi makirae kone nasalepape. Pa onaa medame Gote mada namakiralimi. Aa medame eta nape yae wai poaliare eta openaloo nipuna ini wala madaa mea nalia. ⁸ Aa medame nipuna abana kone saapirua kogono palia-daare go abana wae konemere nipu wae omape etana ini-rupa mea katea. Yapare aa medame Holi Spirit-mi raana ratua go madaa kogono palia-daare go Holi Spirit-mi nipu raba mealia rabu nipu epe eta mua teana oro yaalo epe-rupa piraalia. ⁹ Goa palia-ga niaame epe kone su kogono palima-daare onaa raba mua nagimalimina. Dia, niaame go kogono nagimaliare epe nape eta wai openaloo no piraalima. ¹⁰ Goa palima-pulu niaame epe raba meape pora meda adalimare gore niaame onaa rayo-para epe kone kalamina. Goa palima-daare niaame ora epe kone sua Gote madaa kone rulaawa onaa waru raba meape kone samina.

Pol-me Yesu Krai-na repena polopea raaname omea

¹¹ Nimimi go pepa adalepa. Neme adaa kobere pensol-me pepa madaa tua nimi piri apo repaato-daa. ¹² Mo aa medalomamere nimina yogane kepeatalore nimumi agaa adaapu teme. Gore nimumi gupa teme rabu nimumi aa medalomana ini agaa madaa adaa bi mulalo agaa

adaapu teme. Go-rupa pemere onaa medalo-mamere nimu Yesuna repena polopea madaa kedaa namea kanalo peme. ¹³ Pare mo aanumi nimuna Juda aanuna rekena agaa waru napageme. Dia, pare nimumi nimina yogane kepeatalo palimi-daare nimina yogane kepeape kone madaa agaa adaapu teme. ¹⁴ Goa peme pare Yesu Krai-me nipu aba repena polopea madaa omesa-pulu neme go Aa Mudu Yesu Krai-na kogono madaa agaa adaapu paliminalo toa. Yesu repena polopea madaa omesa. Goa pisa-pulu nipumi su amaa kone waeanu mea rubisa. Goa pisa-pulu neme go yaenu madaa kone rulaawa wae kone nasaniaalua ¹⁵ Yogane kepeape yapalo nakepeape yapalo gore ora pinawa. Gote-me ni-aare kagaa onaa-rupa mapiraaya-pulu go padane madaa kone rulaawa pedo pamina. ¹⁶ Gore onaa rayomere go kagaa kone mea pago kuralimiri nimumi epe kuma pi kone-para odo omape kone-para mealimi. Gore Gote-na ruru onaa rayome page go epe kone page mealimi.

¹⁷ Abia oge agaa meda lagialo: Oropere aa medame ni kedaa mada nagialia. Ni Yesuna kogonome adini aa-rupa pi-pulu nina yogane mada kodo suaaya.

¹⁸ Amenu, niaana Aa Mudu Yesu Krai-na epe raba meape kone-para epe kuma pi kone raapu mealepa.

Go ora. Apo mada lawade. Ni Pol.

**Gotena Epe Agaa
Portions of Genesis, Ruth, Proverbs, Ecclesiastes, and
The New Testament in the West Kewa Language of
Papua New Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples West Kewa long
Niugini**

copyright © 2003 The Bible Society of Papua New Guinea in cooperation
with Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: West Kewa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

First edition © 1973 The Bible Society in Australia

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 9 Oct 2020

faa531d0-f958-545a-ad6f-3ea7c18ff313